קרבן העדה

הלכה ג מתני' על של שיש מניחין את האברים. אחר הנתוח מסדרין אותן על השלחן עד שיעלום הכהנים ובגמרא מפרש למה לא עשאו של כסף או של זהב: **ועל של כסף.** כלי שרת שמעלין בכל בוקר שלשה ותשעים כלי שרת כדתנן בתמיד: **נותנין לחם הפנים בכניסתו.** אחר שנאפה עד שיסדרוהו על השלחן: **ועל של זהב ביציאתו.** והיה מונח שם עד זמן חילוק: **שמעלין בקדש ולא מורידין.** דכיון שסלקוהו מעל השלחן של זהב אין מורידין אותו להניחו בשל כסף: **גמ' תני על של כסף.** אותן של אולם אחד היה של כסף ואחד של זהב על של כסף היו נותנין בכניסתו דלאו עניות במקום עשירות: **לית כאן של כסף.** לא היה באולם של כסף אלא כדתנן במתני' דשל כסף מרתיח ומתחמם הלחם ויש לחוש שיתעפש: **ופריך לא כן תני זה אחד מן הנסים וכו'.** שהיה נשמר חום הלחם עד שעת סילוקו בשבת הבא א"כ לא היה מתעפש אפי' היו מניחין אותו על שלחן של כסף: **אין מוזכירין מעשה נסים.** כלומר אין סומכין על הנס ועושין הכל שלא יתעפש כדרך הטבע: **לא היה שם לחם.** לסדר בשבת ובתוך ימי השבוע נזדמן להם מהו להניחם מלסדר עד שבת הבאה או דלמא אע"ג שהוא פסול דכל שלא עברה עליו שבעה ימים על השלחן פסול הוא מ"מ לקיים מצות לחם הפנים לפני תמיד אין להניחו בלא לחם וא"נ לא היה שם לחם לערוך ביום השבת מהו להניח הלחם הראשון על השלחן שהרי לא יתקלקל גם בשבת הבאה מיהו פסול הוא משום לינה: **לפני תמיד.** שיהא תמיד לפני ה' אע"פ שהן פסולין: **עשרה שולחנות עשה שלמה.** דכתיב ויעש שולחנות עשרה וגו': **אין תימר חמשה בדרום וכו'.** ומימין היינו מימין הפתח ומשמאל היינו משמאלו של פתח שהפתח היתה באמצע ההיכל בכותל מזרחי א"נ מימין היינו דרום שנקרא ימין ומדדרום נקרא ימין צפון נקרא שמאל: **אלא.** של משה באמצע וה' מימינו וחמשה משמאלו וכולן בצפון ההיכל: **את השלחן.** לשון יחיד: **על כלם היה מסדר.** פעמים בזה ופעמים בזה: **מזרח ומערב היו נתונין.** השולחנות ראשו אחד למזרח ואחד למערב דהיינו ארכו לאורך הבית: **כולהון ראוין לשירות.** ואיכא למימר על כולם היה מסדר: **נמצא שלחן בדרום.** וה"פ שלחן ארכו ב' אמו' (ומחצה) הרי הוא (שלשים) עשרים אמה לעשרה שלחנו' וההיכל כולו אינו אלא עשרים אם כן חמשה שלחנות

חורי יהודה בן עלו לראש גגותיהן ונפלו ומתו הדא הוא דכתיב [1]משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה וגו':

הלכה ג מתני' [א]י"ג שולחנות היו במקדש [א]ח' של שייש בבית המטבחיים שעליהן מדיחין את הקרביים [ב]וב' במערב הכבש אחד של שייש ואחד של כסף על של שייש נותנין את האברים ועל של כסף כלי שרת [ג]וב' באולם (מבחוץ) מבפנים על פתח הבית א' של שייש וא' של זהב על של שייש נותנין לחם הפנים בכניסתו [ד]ועל של זהב ביציאתו שמעלין בקודש ולא מורידין אחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד:

גמ' תני על של (א)כסף (ר' אחי ור' מיישא ומטו בשם רב שמואל בר רב יצחק) ר' יוסי בשם ר' שמואל בר רב יצחק ר' חנניה מטי בה בשם ר' יוחנן [א]לית[ה] כאן של כסף מפני שהוא [ו]מרתיח לא כן תני זה[ז] אחד מן הנסים שנעשו בבית המקדש שכשם שהיו מניחין אותו חום כך היו מוציאין אותו חום שנאמר [2]לשום לחם חם ביום הלקחו רבי יהושע בן לוי אמר אין[ח] מזכירין מעשה נסים בעון קומי רבי (לוי) אילא לא היה שם לחם [ט]מהו להניחו לשבת הבאה אמר לון כתיב [3]ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד לחם פנים [ב]אפילו פסול עשרה[י] שלחנות עשה שלמה דכתיב [4]ויעש שולחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וה' משמאל אין תימר חמשה בדרום וה' בצפון והלא אין השלחן כשר אלא בצפון שנאמר [5]ואת השלחן תתן על צלע צפון מה ת"ל חמשה מימין וחמשה משמאל אלא חמשה מימין שלחנו של משה וחמשה משמאלו אעפ"כ[כ] לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד שנאמר [6]את השלחן אשר עליו לחם הפנים (ב)רבי יוסי בי רבי יהודה אומר על כולן היה מסדר שנאמר [7]את השולחנות ועליהם לחם הפנים: תני'[ל] מזרח ומערב היו נתונין דברי רבי ר"א בי רבי שמעון אומר צפון ודרום היו נתונין מ"ד מזרח ומערב ניחא [ג]כולהן ראוין לשירות מ"ד צפון ודרום :מצא שלחן בדרום ומנורה

ריבב"ן

כדאי' ביומא פ"ג (דף ל.) נקטר שם אדם ומוליכין אותו לשכה. פשפשין שערים קטנים שלא היו גבוהין ורחבין כשאר שערי הבית: **לא היה להם שם.** מה היה משמש: **מתני' י"ג שולחנות.** אינו מונה י' שולחנות שעשה שלמה כדכתיב במשכן דשלמה במלכים וסדר הנחתן מגילה בפ' שתי הלחם במנחות אלא בבית שני עסקינן שלא היו שם אותן שלחנות: **אחד של שיש.** שמניחין שם האברים: ירושלמי ר' יוסי בשם ר' שמואל בר יצחק בשם ר' יוחנן לית כאן של כסף מפני שהוא מרתיח יתחממו האברים ויסריחו ולפי שבקרבנות יחיד כהן א' יכול להוליך כל האברים ומניחן שם כדי לנוח והא דתנן בפ"ב דיומא תמיד קרב בט' עשר וכו' ומונה שם דלכך הולכת אברין למזבח הא אמרינן התם (דכ"ו.) כד"א בקרבנות צבור אבל בקרבנ' יחיד כל שרוצה להקריב מקריב אפילו אחד: **על של שיש נותנין לחם הפנים בכניסתו.** כדי לנוח: **ועל של זהב ביציאתו.** עד שיוקטרו בזיכי לבונה הבלין עם הלחם כך פירש רבינו שלמה בפ' שתי הלחם הכא תנן אחד של שיש ובפ' שתי הלחם (דצ"ט.) תניא ר' יוסי בר יהודה אומר שנים שהיו באולם אחד של כסף ואחד של זהב ופירש רבינו שלמה אותו של כסף על שהוא לבן כשיש נקרא של שיש ולי נראה דתנאי היא דההיא ר' יוסי היא[א]: **שמעלין בקודש.** מנלן בפרק שתי הלחם אמר רב אחא בר יעקב אמר קרא את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח בתחלה תשמישי מזבח ולבסוף גופו של מזבח: **ולא מורידין.** מנלן אמר ר' אמי דאמר קרא ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו רישיה וסיפיה לשון הקמה ולא כתיב ירידה ועוד שלא שינו אחר אלא הוא עשהו שהוא גדול כך פירש רבינו שלמה:

תקלין חדתין

כו'. שמן המשים הסכימו: **מתני' שעליהן מדיחין את הקרבים.** לשון רבינו הגאון וכן הפשט וניתוח היה שם אלא שלזה משמש יותר בקבע שהיו מדיחין עליו ומונח עד הקרבה ועי' תוי"ט פ"ה דמדות (משני' ג'): **על של שיש.** אחר הניתוח מסדרין שם האיברים עד שיעלום הכהנים: **ועל של כסף כלי שרת.** שהיו מוציאין בכל בקר כדתנן בתמיד: **על של שיש נותנין לחם הפנים בכניסתו כו' שמעלין בקדש.** לכן ביציאתו של זהב ותחלה על של שיש: **גמ' תני על של כסף.** הא דתני במתני' על של שיש בכניסתו תני בברייתא על של כסף ומכל מקום שפיר הוי מעלין בקדש מכסף לזהב: ה"ג **לית כאן של שיש מפני שהוא מקרר.** כלומר דמפרש למה לא תני בברייתא של שיש כמו במתני' והיינו לפי שהשיש מקרר כמו בסון, בריש קמא דיומא עמוד והפג אחת על הרצפה ולחם הפנים צריך שיהיה חם כמ"ש לשום לחם חום וגו': ופריך **לא כן תני זה א' מן הנסים כו'.** ואם כן כיון שרוך נם היה חם כל השבוע אם כן ליכא למיחש לשיתקרר: **אין מזכירין מעשה נסים.** דתחלת סידורו צריך שלא יתקרר ולא לסמוך על הנס ומתרגמין דסבירא ליה על של שיש מפרש כבבלי תמיד (ל"א ב') מפני שבל כסף מרתיח ואיכא למיחש שלא יתעפש: **לא היה שם לחם מהו להניחו לשבת הבאה.** בלחם כשר איירי אי רשאי להניחו לשבת הבאה ולא מיפסל בלינה אף בנפסל כהלכתו או דמיפסל בלינה בנפסל כהלכתו: ה"ג **א"ק ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד.** ואפילו הוא כמה ימים. וגם לכתחלה יכול להניחו על כמה ימים דקרא ודאי איירי בנפסל כהלכתו דכתיב ונתת לחם וגו' והיינו לחם כשר ואפילו הכי כתיב תמיד להורות דרשאי להניחו לכתחלה ולא מיפסל בלינה: **עשרה שולחנות כו'.** סוגיא זו במנחות (צ"ח ב' צ"ט א') ומסקנא דהכא כמ"ד דהתם מיתוקמא: **וא"ת ה' בדרום כו'.** והאי מימין מימין דפתח וכן משמאל דפתח קאמר וכבבלי שם קאמר כהדיא וא"ת מימין דפתח כו': **והלא אין שלחן כו'.** הפתח היה באמצע ההיכל בכותל מזרחי ונמצאו ה' שלחנות שבשמאל דרך כניסה כולם בדרום: **אלא כו' ה' מימין שלחנו של משה כו'.** וכולן בצפון ההיכל וכדמפרש לקמן: **רבי יוסי בר"י אומר על כולן כו'.** ובבבלי נקט לה כדר"א בן שמוע ורבי יוסי בר"י ס"ל דלאו מסדר אלא על של משה כו' ע"ש: ה"ג **מזרח ומערב כו' דברי רבי.** וכן הוא בבבלי תלמודא פלוגתייהו: ה"ג **מ"ד מזרח ומערב ניחא.** דסוגיא זו ס"ל למסקנא כמסקנא דעתא דבבלי שם שהיו מסודרים ראשו של זה בצד ראשו של זה ואם כן למאן דאמר מזרח ומערב מונחים שפיר היו עומדים בצד צפון עשרה שלחנות ראשו של זה בצד ראשו של זה אע"ג דאי אפשר שיסבנו י' שלחנות של עשרים אמה בעשרים אמה מגומלמות שלא יהא קצת חוץ לעשרים אמה הפנימיות איכא למימר לא דק כולי האי הא דנקטו בפוניין וכולן היו נתונין מצלים הבית ולפנים: ה"ג **מאן דאמר צפון ודרום נמצא שלחן בדרום.** שאורך העשרה שולחנות עשרים וההיכל מצפונו לדרומו לא היה אלא עשרים מגומלמות ואם כן ה' שלחנות ע"כ יהיו בדרום וקרא קפיד שיהיו השולחנות דוקא בצפון ונשאר בקושיא ולא תם להאריך בקושיות האחרות שבבבלי ולישבם אליבא דמ"ד צפון ודרום מונחים משום דלית הלכתא כוותיה דהלכ"ם דהלכה כרבי מחבירו

משנת אליהו

פ"ג לית כאן של שיש מפני שהוא מקרר כו'. כבבלי בתמיד (ל"א ב') הכי' במתני' דידן שהביא שם גבי ב' דבאולם א' של כסף ואחד של זהב ופריך שם מבדי אין עניות כו' אמרי' עבדי דשיש ליעבדו דכסף ליעבדו דזהב ומשני בשם ר"ש בר"י מפני שמרתיח ועיין תוס' במנחות (צ"ט ב') ד"ה אחד של כסף שהביאו סוגיא דירושלמי בכי' הספרים ולית כאן של כסף לגירסתי לגמרי' קא' ומפני שמרתיח ע"ש ויתמהו שם דדעתם דגרסינן של כסף כמו שכתבו ומיהא בכל הספרים כי' של כסף כו' אך דגם רש"י כתבו דגרם של שיש כתפ"ים במתני' ד"ה על פתח כו' דעכשיו מניחו על של שיש כו' ובברייתא שם במנחות דתני של כסף היא ברייתא דירושלמי דתני של כסף. ובתמיד שם אבלוהי פריך ומשני מפני שמרתיח ולפימתי אזיל בירושלמי. ומה שכתב שם ברש"י ד"ה שנים היה דקרי בכסף בברייתא משום דשיש נגן בכסף ליתא ולאו דקרי רש"י הוא כמו שהביאו התוס' בשמו דפלוגתא דתנאי הוא ובמתניתין דמנחות פירש רש"י פשטא דמתני' דלאמת למה היו מניחין כלל על שלחן הראשון הא מיד שם מסלקין מתנו ומפרש דוהו מ"ש במתני' שמעלין בקדש לכך היו מניחין אותו שם כדי להראותו שמעלין כו' דעכשיו מניחין על של שיש ומיד מסלקין כו' ולאפשר לשיטתו דמיד היו מסלקין מפרש בסוגיא דתמיד דלא פריך כלל אשלחן שיש דשל אולם משום דעלה מפרש במתניתין שמעלין כו' ובפירושו במתני' וס"ל דלא שייך שמא ירתיח בזמן מועט אלא דלסלתו שיש דשל אברים קאי ורמיה לא' מדפריך בתמיד שם וליעבדו דכסף וליעבדו דזהב דמשמע דסלתו יעשה או של כסף או של זהב ובבבלי"ג ותלי לא יהיה מעלין בקודש כו' וגם מאי דמשני ע"כ דזהב נמי מרתיח ואיכ מאי פירוקא דשלחן קמא לא עביד דכסף משום שמא ירתיח לע"ג דעליו יהא מונח זמן מועט ומה שיהא מונח ע"ג שלחן האי של זהב בילותו זמן רב עד שיקטירו הבזיכין לא איכפת ליה לשמא ירתיח ולפי"ז נדחו דברי תוי"ט במנחות שם ע"ש וכן תורין דברי הרע"ב בפרק ו' דשקלים משנה ד' ד"ה על של שיש דהקשו קושיא ותירץ דסוגיא דתמיד רק על של אברים לחוד ולא אלחם הפנים רק דשמעלין בקודש פירש דלא כרש"י שם ובמנחות (פרק א' מ"ד) העתיק דברי רש"י ע"ש ועיין תוי"ט דשקלים ד"ה שמעלין כו' ופירש הרב כו' כלומר ולכך לא כו' ודבריו תמוהים ועיין במנחות שם בד"ה על של שיש כו' בסוף דבריו ז"ל דלקושיא קאי וכ"פ הרב כו' ע"ש ובגירסת הספרים שהביאו התוס' דבמתני' גרס של כסף א"כ ודאי דבתמיד לא קאי הקושי' ופירוקא דשמא ירתיח רק אשלחן אחרונא והמפרש בתמיד שם אחז גירסת הספרים דשל כסף ותקן פירוש דשמא ירתיח ולחם הפנים כנגד ודבריו תמוהים ולשון רש"י למנחות ד"ה שנים שהיו כו' אטעיתיה. וכן לדין יכן לדין גירסת הספרים דבירושלמי קשה דמאי פריך בירושלמי מנסא דלחם חם בבכי"ג ולא מסתבר לחלוק ולכן גרם שפיר שמא יקרר ויהא פירושא דבריתא דלא תני של שיש ושפיר פריך מניסא דהיה הלחם חם כו' ול"ש לשיטת רש"י דבבכי"ג פריך למיחש דיתקרר לפי נותן מיעט ולא שמרי הסוגיות אהדדי כלל ומסוגיא דירושלמי דכאן סייעתא לשיטת רש"י בבבלי חגיגה (כ"ו ב') ד"ה סילוקו בספורו ודלא כמ"ש התוס' שם ד"ה סילוקו כו' דלא היה חם כו' ועיין רמב"ם בהל' בית הבחירה פ"ג הלכה י"ז דגירסתו א' של שיש ואחד של זהב דמעלין כו':

כשון קומי דרבי לוי כו' ואפילו הוא כמה ימים. כך היא גירסת רבינו וגירסת הספרים ואפילו הוא פסול וצ"ל לפי גירסת רבינו דהכא איירי בלחם הפנים דנפסל כהלכתו בשבת וקמבעיא לן שאם אין לחם"פ לשבת הבאה או דשבת הבאה לא אמרינן משום שנפסל כהלכתו מפסיל בלינה או לא מפסיל ופשיט ליה ר' לוי דנפסל כהלכתו רשאי להניחו לכתחלה דהא קרא דונתת על השלחן ולאי נפסל כהלכתו משתעי וכתיב תמיד ואפילו כמה ימים ומש"ה מחק רבינו תיבת פסול דקרא לא איירי אלא בכשר וכמה הלכתא גברוותא איכא למשמע דהבאה לפי פשיטות זו אית לן למימר דדוקא נפסל כהלכתו לא מפסיל בלינה מהאי קרא וטעמא נמי איכא דנעשה לחמו של שלחן מסתי"כ כנפסל שלא כהלכתו ליכא קרא וטעמא ויפסלה לאגריעהו לעיין סוגיא דבבלי מנחות (נ"ו א') יומא (כ"ט ב') אפר נתקפו בה רבותינו בעלי התוס' זבחים (פ"ו א') ד"ה לשלחן מדמינן לה ואשתרי בהימה דלישני ליה שאני שלחן דנפסל כהלכתו לא פסיל ולאי תוסיף תמיה על תמיהתם למרות דרכה אדרבה דהא ביומא שם ובמנחות (ק') מוקי ליה דהא בבקדם ופולקי אלמא דס"ל דבלא נפסל כהלכתו מפסיל בלינה ולאי אמרינן דנפסל נמי מפסיל א"כ מקשי לידיה לידיה היכי קאמר לשלחן מדמינן לה בשלחן [illegible]

[illegible]

מסורת הש"ס

א) תמיד לא ב מנחות לט ב, ב) עי' תמיד לא ב, ג) יומא כט א, ד) עי' פסחים סד ב, ה) מנחות לח ב, ו) שם לט א, ז) שם לח ב, ח) ועיין תוס' שם ע"ב ד"ה אחד דכתבו כן בשם הקונטרס.

* * *

עין משפט
נר מצוה

יד א מיי' פ"ה מבית הבחירה הלי"ד:
טו ב מיי' שם פ"ג הלכה טו:
טז ג מיי' שם פ"ג הלכה טח:
יז ד מיי' שם הלכה יב:
יח ה מיי' פרק ה מתמידין הלי"ג:

* * *

נוסחת הבבלי

(א) כסף והיו ר"א כו' לית כו':
(ב) ר"י בר' יהודה כו' ר"ל (אלעזר) ר"א בר"ש כו' ודרום מ"ד כו':

* * *

הגהות הגר"א

[א] ה"ג לית כאן של שיש מפני שהוא מקרר וה"פ שהוא מפרש למה לא תני בברייתא של שיש כמו במתני' והיינו לפי שהשיש מקרר כמו בספ"ק דיומא עמוד והפג אחת על הרצפה ולחם הפנים צריך שיהיה חם כמ"ש לשו' לחם חום וגו'. ועי' בפ' ת"ח שמאריך בפלפולו: [ב] ה"ג ואפי' הוא כמה ימים ח"ל של הרב בעל תקלין חדתין וצ"ל לפי גי' רבינו דהכא איירי בלחם הפנים דנפסל כהלכתו בשבת וקמבעיא לן שאם אין לחם הפנים לשבת הבאה אי רשאי להניחה משבת זו לשבת הבאה אי אמרינן משום שנפסל כהלכתו מפסיל בלינה או לא מפסיל ופשיט ליה ר' לוי. דנפסל כהלכתו רשאי להניחו לכתחלה דהא קרא דונתת על השלחן ולאו בנפסל כהלכתו משתעי וכתיב תמיד ואפילו כמה ימים ומש"ה מחק רבינו תיבת פסול דקרא לא איירי אלא בכשרי וע' בספר תקלין חדתין ובמשנת אליהו כי מאריך בפלפולו וכמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מהאי גי': [ג] צ"ל כולהן לצפון וליכא דאויה לשירות:

* * *

גליון הש"ס

[א] עי' הגהות הגר"א אבל במפרש בתמיד שם לא נראה כגירסתו וגם התוס' במנחות דף לט ע"ב ד"ה אחד היה להם הגי' שלפנינו:
[ב] עי' בתוס' מנחות דף לט ע"א ד"ה פרי שהיה להם גירסא אחרת:

* * *

תורה אור השלם

1. משא גיא חזיון מה לך אפוא כי עלית כלך לגגות: ישעיהו כב א ב
2. ויתן לו הכהן קדש כי לא היה שם לחם כי אם לחם הפנים המוסרים מלפני יי לשום לחם חם ביום הלקחו: שמואל א כא ז
3. ונתת על השלחן לחם פנים לפני תמיד: שמות כה ל
4. ויעש שלחנות עשרה וינח בהיכל חמשה מימין וחמשה משמאול ויעש מזרקי זהב מאה: דברי הימים ב ד ח
5. ושמת את השלחן מחוץ לפרכת ואת המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה והשלחן תתן על צלע צפון: שמות כו לה
6. ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית יי את מזבח הזהב ואת השלחן אשר עליו לחם הפנים זהב: מלכים א ז מח
7. ויעש שלמה את כל הכלים אשר בית האלהים ואת מזבח הזהב ואת השלחנות ועליהם לחם הפנים: דברי הימים ב ד יט

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com